

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 2. Quot, & quibus operibus animabus defunctorum suffragari possimus.
Officii pro defunctis quam antiqua sit institutio. Cur certi quidam dies
sacris pro mortuis offerendis tribuantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

minus, & judicet, ut laborem convertat in requiem, miseriam in gloriam, verbera in coronam. His enim, & hujusmodi officiis potest eorum poenitentia refecari, finire labor, destrui poena. Hac tanti viri exhortatione animati percurramus & nos regionem istam, videamus quid fiat in ea: qualiter benignus pater filios examinat, sicut examinatur argentum: ducit per ignem, & aquam, ut educat in refrigerium.

METRUM XXVII.

Vos avernales lacus stygisque squalentes specus,
Tænari tristes hiatus, ac inamonum chaos,
Vos gementum dira regna, Diis obscuræ domus.
Semper orbis orbis, infames paludes tartari,
Ignis quæ fluctibus manes rotatis noxios:
Vos forores dissolutis concitæ serpentibus,
Quæ cruentis scæda poenis vindicatis crimina:
Vos furoris administris, quæis severa Numinis
Conterit reos manus sævisque castigat modis:
Si quid in surdo igne vocis prævalent viventium.
Huc adeste, & immitis pandite citò portas stygis.
Pandite horrendos sinus, liceatque moestificæ obstitum
Noctem diem cernere: liceat lacunas sulphure,
Fœtidaque pice plenas insuervi: ubi vindex
Pœna justè noxiorum sævit in præcordiis.

3. Cruciantur nimirum animæ Deo dilectæ, ita exigente justitia, inmanissimis tormentorum generibus, donec culpas eluant, quæ tamen veniales, culpæ tamen sunt. Noctem illarum tenebrosus turbo possidet, non computatur in diebus anni, nec numeratur in mensibus: obscurant eam tenebræ, & umbra mortis, occupat eam caligo, & involvitur amaritudine. Et quod omnium malorum supremum est, projectæ sunt interim à facie Dei, ab ejus felicissima visione ad tempus exclusæ. In momento indignationis, dicit Dominus per Isaiam *l.*, abscondi meam faciem parumper à te, paupercula, tempestate convulsa, absque ulla consolatione. Quale enim gaudium illis erit, qui lumen cæli non vident, qui dulcissima increata lucis claritate non fruuntur? Obsecro ut videam faciem Regis, dicebat ille sanctissimi patris degener filius *m.* Idem tot poenis eruciatæ clamant ab imis tormentorum sedibus, si fortè sit aliquis cujus viscera acerbissimis fratrum querelis moveantur, qui considerans contritionem filiaë populi sui audiat ploratum, & ululatum multum, atque infixis in limo profundi manum porrigat adjutricem.

& Job. 3: 5, 6. 1 Isai. 54: 8, 11. 2 Reg. 14: 3.

Penetrabo igitur omnes inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino *n.* Descendam vivens in infernum, & videbo utrum clamor, qui venit ad me, verus sit, an non est ita, ut sciam. Videbo, inquam, utrum cuncta prospera sint erga fratres meos, ut possim enunciare quid agatur. Benè est. Jam veni, & vidi. Mirum quantum exclament afflictæ animæ omnium poenarum genetibus laceratæ. Misere mini mei, misere mini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me. Gravavit me iniquitas mea, & ab angustia mea avolare non possum. Sagittæ Domini intra me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. In me transierunt iræ ejus, & terrores ejus conturbaverunt me. Omnes fluctus suos induxit super me, afflictæ sum, & humiliatæ nimis, quoniam comprehenderunt me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut viderem. Dæmones me calumniantur, & frendent adversum me: nunc impropertant scelera, ad quæ falsis adulationibus pertraxerunt. Omnes amici mei dereliquerunt me, & non est auxilium mihi in me, nam & necessarii quoque mei recesserunt à me. Verumtamen non contradico sermonibus sancti, sed hæc mihi consolatio, ut affligens me dolore non pareat: nec enim inde exibo, donec solvam universum debitum usque ad novissimum quadrantem. Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei, donec judicet causam meam, & faciat judicium meum, educet me in lucem, videbo justitiam ejus. Sed vos qui vivitis, qui superstites estis, adjuvate infirmitatem nostram, onera nostra portate; non enim opus est sanis medico, sed malè habentibus. Non exurimur in ea flamma, in qua dives cruciatur: ignis noster refrigerium admittit, & aquis vestris extingui potest. Sic animæ in Purgatorio constitutæ & suam deplorant miseriam, & nostram implorant misericordiam, quatenus suffragiis nostris adjunctæ ad patriam supernæ beatitudinis quantocumque introducantur.

n Eccl. 24: 45.

§. I I.

Quot, & quibus operibus animabus defunctorum suffragari possimus. Officii pro defunctis quam antiqua sit institutio. Cur certi quidam dies sacris pro mortuis offerendis tribuantur.

Fffff 2

1. Sunt

1. **S**unt autem quatuor bonorum genera, quibus potest viventium charitas animabus in Purgatorio detentis suffragari. Nimirum elemosina, jejunia, & alia quaelibet opera pœnalia, orationes, & sacrosanctum Missæ sacrificium. De primis scriptum est, *o Panem tuum, & vinum tuum super sepulturam iusti constitue.* De secundis refert Beda p. testimonium Angeli afferentis jejunia multos juvare, ut ante diem iudicii è probatorio igne eruantur. De tertiis dicit Scriptura; *q Sancta ergo, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.* De quarto tandem, quod præcipuum est, Jeremias sermone mystico testatur dicens, *Matribus suis dixerunt, ubi est triticum, & vinum? cum deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis, cum exhalarent animas suas in sinu matrum suarum.* Nec enim cibarium panem, aut vinum Mallicum, vel Falernum eos desiderasse putandum est, qui corrupto sensu, omnisque saporis discretione extincta conclamati jacebant in compitis sine ulla spe temporalis remedii. Alius panis, aliud vinum hic intelligitur, *s. Ecce dies veniunt, dicit Dominus per Amos, & mittam famem in terram, non famem panis, neque sitim aquæ, sed famem panis vivi, qui de cœlo descendit, sitim vini refrigerantis, quod fiat in viventibus fons saliens in vitam æternam. Quid enim est bonum ejus, & quid pulchrum ejus, ait Zacharias, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Hic est panis, qui descendens in castra Madianæ percussit tabernacula, atque subvertit. Hoc est vinum quod gratis offertur sitientibus, *x Venite, emite absque argento, & absque ulla commutatione vinum.* An quispiam audire cupit parvulum aliquem morientem, & dicentem, *Ubi est triticum, & vinum?* En virum illustrissimum, parvulum in oculis suis, magnum in oculis Domini Petrum Damiani Cardinalem y, qui à Desiderio Abbate Montis Casinalimenta post mortem his verbis exquirat: Quia infelix ego dum vivo præ desidæ torpore non semino, post obitum meum, si supervixeris, de manibus tuis alimoniam spero, quatenus oblationis tuæ Sacramentum animæ meæ vertatur in epulum, & orationis tuæ sacrificium mihi vitale sit alimentum. Et quid mirum si sacræ oblationis hostia refectio creditur esse defunctis, cum in alimenta vertatur aliquando etiam viventibus in periculis constitu-

tis? Hæc sanctus Pater, qui quod posterius dixit exemplo comprobatur cujusdam fossoris saxorum, qui per annum rudibus obrutus in angustiis viscibus excavati montis vivus permansit, quod ejus uxor quotidie fecerat hostiæ salutaris Sacramentum pro anima illius, quem mortuum putabat offerri z. Is revera nescit lassari, ait Chrysostomus, mori non potest; cui panis, cui vita Deus est.

2. Cùm igitur viventium precibus, & suffragiis fidelium defunctorum animæ à pœnis eruantur, alma mater Ecclesia primo quidem salubri consilio decrevit, ut in tremendis Divini libaminis oblationibus eorum semper memoria à Sacerdotibus recolatur, quod olim fieri solebat recitatis ex sacris Diptychis mortuorum nominibus, ut ex sacris Canonibus constat, præsertim ex Epistola Joannis Constantinopolitani ad Hormisdam Papam a, & ex Epistola ejusdem Hormisdæ; Sunt autem Diptychæ duplices tabulæ, quæ à Dionysio Areopagita * *requiritur* vocantur, quarum una parte defunctorum, altera viventium nomina inscribantur. Deinde speciale officium pro defunctis instituit post reliquas Canonicas horas recitandum. Quamvis autem officii hujus, ut nunc est, institutio ignoretur, constat tamen consuetudinem orandi pro mortuis ab ipsis Apostolis emanasse, ut infra demonstrabo. Scio quidem Guilielmum Durandum officii, de quo loquimur, ordinationem referre ad Origenem, cujus rei testes allegant nonnulli Sanctos Iliodorum, & Augustinum: scio etiam Arnoldum Uvion ejusdem Auctorem facere Amalarius; sed quod mala fide testes proferant antiquiores, haud digni plenaria fide credendi sunt. Ipse Amalarius ait de Officio Defunctorum lib. 4. de Eccl. Officiis cap. 42. Quid verò in eo ordinando præstiterit docet in libro de ordine Antiphonarii cap. 65. 66. & 79. Eadem ex causa opinio exploditur Isidori de Insularis, qui ad Ambrosium, & Jacobi de Valentia, qui ad Augustinum originem referunt hujus officii. In hoc verò conveniunt omnes, antiquissimum illud esse, & à primis Ecclesiæ Patribus institutum. Apud Maronitas, Melchitas, Coptos, & alias nationes Orientales varia esse pro defunctis officia ex Apostolica traditione docet Abrahamus Ecchellenis in notis ad librum Hebedielu de Scriptoribus Chaldaeis pag. 165. & sequen-

o Tob. 4: 18. p. Beda lib. 5. hist. c. 12. q. 2. Mat. 23: 46. r. Thren. 2: 12. s. Amos 8: 11.
t. Zach. 9: 17. u. Judic. 7: 13. x. Isai. 55: 1.
y. Petr. Damiani, lib. 2. Epist. 14.

z. Bern. serm. de obitu Umberti. 2. Hormisd. Ep. 28.
* Dionys. cap. 5. Eccl. hier.

sequentibus. Primas dumtaxat Vesperas habet, tres Nocturnos, & Laudes. Nocturnos quædam Ecclesiæ certis diebus tres simul recitant, vocantque Agendam pro mortuis. Ab aliis alternatim, & seorsim dicuntur. Horis minoribus, & secundis Vesperis caret, tum quia humanæ vitæ occupationes tot precibus vacare Ecclesiasticos non sinunt: tum quia par erat ab aliis officiis solemnioribus hoc discrimine has preces discerni: tum denique quia Sanctorum memoria cum Deo regnantium, & purgantium electorum commemoratio non pari Psalmorum numero recolenda videbatur.

3. Solemus autem mortuorum memorias generaliter celebrare die post obitum tertia, septima, trigesima, & anniversaria: quæ institutio antiquissima est, ut ex Augustino, & aliis Patribus liquet. Ad has dies nonam, & quadragesimam adjunxit Simeon Metaphrastes in vita S. Theodosii Cœnobiarchæ, quas etiam commendant Eustrathius Presbyter tractatu de animis vita sanctorum apud Photium *b*, & Ambrosius in concione de obitu Theodosii. Sed frequentius habita ratio septimi, trigesimali, & anniversarii. Mysticas harum dierum rationes explicant eleganter Amalarius *c*, & Alcuinus *d*. Nam die tertia solemnior fieri solet defunctorum recordatio, ut pius Dominus quicquid peccarunt cogitatione, verbo, & opere erga Deum, proximum, & seipsum misericorditer indulgendo sanctæ Trinitatis similitudinem in eis restaurare dignetur. Sicut autem Christus tertia die resurgens ex mortuis vitam nostram in melius reparavit: ita nos tertia die pro spiritibus mortuorum sacrificia offerentes spem futuræ resurrectionis, & securam beatæ perennitatis gloriam profiteamur. Septimo quoque die, quo numero universitas designatur, universa eorum peccata desinemus. *Luctus mortui septem dies*, ait Scriptura *e*. Sic filii Jacob optimi patris celebrantes exequias impleverunt septem dies *f*. An quia septima dies Sabbatum est; Dominum Sabbati precamur, ut requiem æternam eis donet, & amodò jam dicat spiritus, ut requiescant à laboribus suis? An verò quia anima tribus potentiis, corpus quatuor elementis constat, idcirco septenarium numerum observamus, ut anima corpori reconcilietur, & maculæ ex carnis cogitatione contractæ deleantur? Ad celebrandam verò trigesimalam diem veteris Te-

stamenti suffulti sumus exemplo. Scriptum est enim *g*, quod omnis multitudo filiorum Israel videns occubuisse Aaron, flevit eum triginta diebus. Itemque cum mortuus esset Moyses, fleverunt eum triginta diebus in campestribus Moab *h*. Ternarius per denarium ductus tricenarius facit, per quod fides Trinitatis cum observatione præceptorum Decalogi significatur. Idèò trigesima dies in observatione est, ut animæ quiescentium delictorum obtineant remissionem, quæ transgrediendò decem mandata contra Patrem ex fragilitate, contra Filium ex ignorantia, contra Spiritum sanctum ex malitia commiserunt. Denique anniversariam diem reperimus, ne fortè criminibus nondum expiatis adhuc lustralibus flammis crucientur, nostrisque suffragiis indigeant, quæ quidem melius est, ut illis supersint, quàm ut per oblivionem, vel incuriam desint. Porro annua sacra pro defunctis etiam ab Ethnicis fieri consueverunt, ut Plato & Thucydides *i* testantur.

g Num. 20: 10. *h* Deuter. 34: 8. *i* Plato 4. de legib. Thucid. lib. 3.

S. I I I.

Quo ritu officium Defunctorum celebretur.

Dicitur quadam de mortis recordatione.

Qui mores Ethnorum erga defunctos, deque variis sepeliendi modis. Qui mortui plangendi. Purgatorii acerbitas, & ad illud declinandum adhortatio.

1. **I**ncipit Officium istud absolute sine solemnium Divini adjutorii invocatione, sine sanctissimæ Trinitatis glorificatione, sine benedictionibus, aliisque ritibus lætitiæ indicantibus, quia, ut notat Amalarius *k*, ad imitationem agitur Officiorum, quæ aguntur in morte Domini. Accedit quod in lege veteri præceptum erat, ne in sacrificio pro peccatis oleum lætitiæ, & thus suavitatis admiscerentur; idèò etiam in his precum oblationibus pro peccatis mortuorum suavia lætitiæ Cantica reticemus, ne fiat quod scriptum est *l*, *Musica in luctu importuna narratio*. A primis Vesperis iachoatur, quæ quinque Psalmorum modulatione complentur, ut Dominus noster Jesus Christus efficacissimo quinque vulnerum lavacro quicquid illi peccarunt

Fffff 3

per

b Phorsius Cod. 178. *c* Amalar. lib. 3. cap. 44. *d* Alcuin. in fine libri de divin. offic. *e* Eccle. 22: 13. *f* Gen. 50: 10.

k Annal. lib. 3. c. 43. *l* Eccle. 22: 6.